

propriationsret, som omfattede ensartede Tilfælde, men det, her bringes i Forslag, er en Ret til at ekspropriere ogsaa i aldeles uensartede Tilfælde, naar blot disse Tilfælde tjene militære Øjemed.

Den højtærede Forsvarsminister sagde, at han ønskede, at militære og borgerlige Øjemed skulde behandles ens, men ifølge den Betragtning skulde der her i Lovforslaget ikke staa „i militære Øjemed“, men „i offentlige Øjemed“. I Grundlovens § 82 staar der: „Ejendomsretten er ukrænkelig. Ingen kan tilpligtes at afstaa sin Ejendom, uden hvor Almenvellet kræver det. Det kan kun ske ifølge Lov og mod fuldstændig Erstatning“. Men „Almenvellet“ maa være det samme som „offentlige Øjemed“, som der altsaa skulde staa i dette Lovforslag. Og saa vilde dette Lovforslag i Virkeligheden blive et Lovforslag, som sagde: „Ejendomsretten er ukrænkelig. Ingen kan tilpligtes at afstaa sin Ejendom, uden hvor offentlige Øjemed kræve det. Dertil behøves ingen Lov.“ Lovforslaget indeholder en Grundlovsforandring, naar man behandler militære og borgerlige Øjemed ens og altsaa siger „offentlige Øjemed“ i Stedet for „militære Øjemed“. I dette Lovforslags § 1, første Stykke, have vi faaet noget, som er det samme som Udtrykket „Almenvellet“. Det vil sige, vi have ophævet Bestemmelsen i Grundlovens § 82 om, at Ekspropriation kun kan ske ifølge Lov, for saa skal der ifølge Grundloven kun Lov til, hvis man vil ekspropriere til Fordel for en privat, og det vil man naturligvis aldrig.

Den højtærede Forsvarsminister førte for øvrigt et udmærket Bevis for Rigtigheden af min Paastand om, at man skal have en særlig Lov, hver Gang man skal ekspropriere i et specielt Øjemed, thi han oplæste selv en Række af Tilfælde, hvor vi have givet Ekspropriationslove i specielle Øjemed. Hvis man i Stedet for havde givet en Lov, som sagde: I alle borgerlige Øjemed kan man ekspropriere uden Lov, havde vi ikke behøvet den Række Love, som den højtærede Konseilspræsident nævnedes. Men hvor specielt Forholdet er, viser sig bedst, naar vi f. Eks. tænke paa Ekspropriation til Veje. Vi have ikke en Ekspropriationslov, der siger: Til Vejanlæg i Almindelighed kan der eksproprieres, men vi have en Lov om Ekspropriation til Jernbaneveje, endda en om Statsbaner og en anden om Privatbaner. Vi have en Lov om Ekspropriation til Landeveje og en Lov om Ekspropriation til Biveje. Saaledes har man hidtil følt sig forpligtet til at

skaffe sig Hjemmel i hvert specielt Øjemed, og det er man ogsaa nødt til, naar man vil holde sig Grundlovens § 82 efterrettelig. Hvis man gav Loven det Omfang, at man maatte ekspropriere, hvad der var nødvendigt, af Hensyn til de Garnisonsflytninger, der skulde finde Sted til sjællandske Byer, vilde jeg ikke anse det for at være for vidtgaaende, og jeg kunde gaa med til at give Loven en saadan Affattelse. Men den Affattelse, der her foreligger, kan jeg paa ingen Maade være med til. Den er i Strid med Grundlovens § 82.

Forsvarsministeren (Klaus Berntsen): Det ærede Medlems juridiske Betragtninger have ikke overbevist mig om, at jeg tager fejl. Thi Forholdet er det, at man har Love om Ekspropriation til Anlæg af Fatiggaarde, til Anlæg af Skolestier, til Erhvervelse af forskellige Arealer til Brug ved Skoler og for en hel Mængde andre Tilfælde. Naar man har givet en Lov for et saadant specielt Omraade, behøver man ikke en ny Lov, hver Gang et enkelt her henhørende Tilfælde foreligger, men kan ekspropriere i Henhold til den almindelige Lov for dette Omraade. Saaledes er Forholdet netop her. Der kræves en Lov, der hjemler Ret til at ekspropriere specielt i militære Øjemed. Det er i fuld Overensstemmelse med de Regler, der ere foreskrevne i de Love, hvorefter der kan foregaa Ekspropriation til mange forskellige Foranstaltninger i det borgerlige Liv. Jeg finder derfor ikke, at dette Lovforslag indeholder en Krænkelse af Grundlovens § 82, men det fremtræder som et Led i den Kæde af Lovgivningsforanstaltninger, der er bleven godkendt af Lovgivningsmagten i det lange Tidsrum, siden Grundloven af 5te Juni 1849 blev indført. Men da der er Tale om, at dette Lovforslag nærmere skal prøves i et Udvalg, skal jeg selvfølgelig være villig til at forhandle med Udvalget ogsaa angaaende dette Spørgsmaal, men jeg er overbevist om, at det ærede Medlems Paastand om, at man gaar Indholdet af Grundlovens § 82 for nær, ikke vil holde Stik.

Formanden: Folketingsmanden for Sorø Amts 1ste Valgkreds har Ordet for en kort Bemærkning.

Zahle: Den højtærede Minister var saa elskværdig yderligere at understrege Rigtigheden af min Paastand om, at man altid hidtil har overholdt, at der skulde gives Love for Ekspropriation i specielle